

Anmälan av matförgiftningsepidemier till datasystemet RYMY

Den kommunala tillsynsmyndigheten skall enligt livsmedelslagens 45§ göra en utredning i fall av misstanke om matförgiftning (även då bara en person misstänks ha insjuknat) oberoende av om kommunen gör en misstaneanmälan till datasystemet RYMY eller inte. Den kommunala tillsynsmyndigheten skall anmäla matförgiftningsepidemier till datasystemet RYMY enligt separata anvisningar. I praktiken skickar myndigheten beroende på situationen antingen två anmälningar (misstanke- och utredningsanmälan) eller en anmälan (utredningsanmälan) per matförgiftningsepidemi till datasystemet RYMY. Anmälan om misstanke görs genast då misstanken om matförgiftningsepidemi uppstår. Anmälan om utredning görs då epidemin tagit slut eller senast 3 månader efter epidemin.

När ska en misstanke om epidemi anmälas?

Förordningen Srf 1365/2011 säger att anmälan om misstanke ska göras på det sätt som Institutet för hälsa och välfärd (THL) bestämmer. THL har anvisningar på sin [nätsida](#) om anmälan om misstanke om matförgiftningsepidemi.

Om bara **en person** har insjuknat i matförgiftning gör den kommunala tillsynsmyndigheten anmälan om misstanke till datasystemet RYMY endast om det är fråga om ett fall som ger en exceptionellt allvarlig sjukdomsbild, i praktiken närmast botulism.

Om **två eller flera personer** har insjuknat i matförgiftning talar man om en matförgiftningsepidemi. En epidemimisstanke ska anmälas till datasystemet RYMY alltid när

- det är fråga om en epidemi på en inrättning (t.ex. skola, daghem, sjukhus); eller
- det finns en motiverad anledning att misstänka att smittkällan är ett kommersiellt livsmedel; eller
- det finns en motiverad anledning att misstänka att en matförgiftning som härrör från en restaurang orsakats av ett råvaruparti med bred spridning; eller
- fallen är fler än fem personer.

Vid familjeepidemier görs anmälan, om det finns en motiverad anledning att misstänka att smittkällan är ett kommersiellt livsmedel, och felet antas ha hänt före matlagningen i den enskilda familjen. Om 2–5 personer har insjuknat och inget av de ovanstående kriterierna fylls, är det frivilligt att göra misstaneanmälan. I samband med hälsofara som orsakas av ingredienser som orsakar överkänslighet eller allergener, görs inte RYMY-anmälan.

Prover i misstanke av epidemi

Livsmedelsverket analyserar avgiftsfritt prover som har samband med livsmedelsburna epidemier. Då bakterier har orsakat epidemierna kan Livsmedelsverket bl.a. göra fortsatta typningar på bakteriestammar och analysera STEC-bakterier direkt ur livsmedelsproven. Då man misstänker virus som orsak till epidemin analyserar Livsmedelsverket avgiftsfritt livsmedels- och ytprover samt strävar till att göra fortsatta typningar på virusstammarna. Villkoret för avgiftsfria analyser är att anmälan om misstanke har gjorts till datasystemet RYMY enligt livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsverket gör inte avgiftsfria matförgiftningsanalyser som underleverantör för andra laboratorier. Därför skall alltid tillsynsenheten där proven tagits vara beställare av analyserna. Med proven ska tillsynsenheten sända Livsmedelsverkets egen remiss omsorgsfullt ifylld (skild remiss för bakterie- och virusanalys) där det bl.a. framgår datasystemet RYMYs ID-beteckning på misstankeanmälan. Om tillsynsenheten inte ser det nödvändigt att göra en misstankeanmälan till datasystemet RYMY men ändå vill analysera proven för virus, stafylokockenterotoxin eller bacillustoxin, debiteras avgift enligt taxan.

När ska en utredning om epidemi anmälas?

En anmälan om utredning görs alltid då en anmälan om misstanke om matförgiftningsepidemi har gjorts. Dessutom görs en anmälan om utredning om alla matförgiftningsepidemier där det insjuknat 2–5 personer, trots att ingen misstankeanmälan skulle ha gjorts. I sin anmälan om utredning redovisar den kommunala tillsynsmyndigheten skriftligt de saker som är relevanta för epidemiutredningen. På basen av informationen i utredningen bedömer de centrala myndigheterna styrkan av bevisen för matförgiftningsepidemin, dvs. huruvida det alls var en livsmedels- eller dricksvattensepidemi och om det var det, hur starka bevis på samband mellan insjuknanden och livsmedel eller vatten som kunde påvisas.

Om det under utredningen framgår att insjuknanden inte orsakades av livsmedel eller vatten räcker det med en lättare ifylld utredningsanmälan. I det fallet behöver man inte göra den detaljerade utredningsrapporten som bilaga, utan det räcker att man fyller i datasystemet RYMYs anmälan om utredning och skriver motiveringen (max. 2000 tecken) för hur det konstaterades att insjuknandet inte orsakades av livsmedel eller dricksvatten.